

FRÅGOR TILL *ÖDET OCH URSINNET*

---

1. Hur påverkades din läsupplevelse av utdragen ur dramerna som Lotto skrivit? Hjälpte Lottos pjäser dig att förstå hans karaktär?
2. Romanen ställer manliga och kvinnliga verklighetsuppfattningar mot varandra. Hur förändras din vision av Lottos värld efter att ha hört Mathildes sida av historien?
3. Lottos familj trodde tidigt att han var ämnad för stordåd: "*Det togs för givet av den här trion vuxna att Lotto var speciell. Gyllene.*" Vilken effekt har denna förväntning på hans liv? Hur kan sådana förväntningar påverka någons liv? Vilken plats har Mathilde i Lottos självförverkligande?
4. På vilket sätt leder tragedin i Lottos barndom honom att dras till Mathilde? Och vice versa – vad lockar Mathilde till Lotto? Hur skulle du beskriva de tidiga stadierna av deras kärlek och äktenskap? Finns det några tecken på vad som ska komma redan då?
5. Boken handlar om hemligheter, vilket återspeglas i upplägget. Vilka metoder använder Groff för att vilseleda sina läsare – och varför?
6. Finns det några teman, konflikter eller gestaltningar av Lotto och Mathildes äktenskap som du tror är mer regel än undantag inom den äktenskapliga tvåsamheten?

Vill du läsa mer om boken eller författaren? Besök www.bookmarkforlag.se. Där hittar du alla verk av alla våra författare, samt läsguider och annat intressant material som kan berika din läsupplevelse.

 **BOOK
MARK**

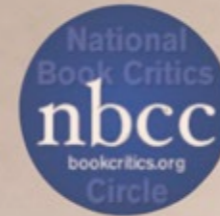
ÖDET *och* URSINNET

Läsguide

**LAUREN
GROFF**

Bookmark

ÖDET OCH URSINNET är en episk kärlekshistoria om storslagna förväntningar, villfarelser och ond bråd död. Lauren Groff har genomgående kryddat med referenser till såväl grekisk mytologi som Shakespeare. Här är ett sätt att tolka romanen ur ett litteraturhistoriskt perspektiv.

”Fel”, sa Denton Thrasher. ”Det är bara ett trick, finns ingen skillnad. Det är en fråga om perspektiv. Berättelser är landskap och tragedi är detsamma som komedi, som är detsamma som drama.”

Uttalandet görs av Lottos dramalärare och blir en vändpunkt för honom. Ur ett större perspektiv beskriver det också första delen av boken, berättelsen om Lottos liv: den privilegerade pojken som misslyckas som Shakespeares skådespelare och övergår till att bli pjäsförfattare. Samtidigt fångar citatet hela bokens uppbyggnad.

Ödet och ursinnet är först hans, och sedan hennes, version av den storslagna kärleks-sagan. Från att vara en svindlande vacker berättelse om hur Lotto möter den stora kärleken och framgång, övergår den till Mathildes perspektiv som är en historia om hämnd.

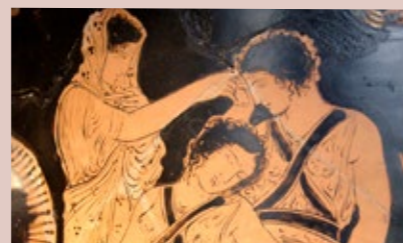
Ordet *komedi* kommer från grekiskans *kōmōidia*, som i sin tur kommer från orden *komas* (som betyder "festen") och *oide* (som betyder "sången") – och i bokens början avlöser festerna varandra. Den ena börjar där den andra slutar, så att läsaren måste vara uppmärksam på såväl nya stycken som att lära sig alla de olika karaktärerna som kretsar kring Lotto och Mathilde.

I takt med att berättelsen fortsätter, reduceras personerna omkring dem till en grupp om fem: Mathilde, Lotto, Chollie, Antoinette och ytterligare en – och här övergår berättelsen från fest till tragedi.

Medan komedier ofta bygger på karaktärernas förmåga att segra över livets kaos, och de klas-

siska komedierna gärna slutar med äktenskapet som en representant för livets förnyelse och att få en andra chans, handlar tragedin istället om att karaktären är dömd till ett olyckligt slut, vanligtvis av ödet.

Ödet och ursinnets andra del heter *Furies* på engelska. Furierna är grekiska hämndgudinnor, en sorts kvinnliga andar med ansvar för att skipa rättvisa. I Mathildes del får läsaren lära känna hennes liv och förstå varför hon fallit för Lotto. Det som blir uppenbart är att hon inte bara är en furie, utan snarare ett rent ursinne.

En furie väcks, grekisk vasmålning från nuvarande Italien, 380-370 f.v.t.

Lauren Groff har i flera intervjuer sagt att hon läste mycket Shakespeare när hon skrev *Ödet och ursinnet*. "Han är full av elakheter", har hon sagt och tillagt: "Jag älskar att han är både komisk och tragisk, och mycket poetisk, men också bara smutsig ibland." Uttalandet skulle likväl kunna ha gjorts om Groffs författarskap, men även om alla hennes böcker är såväl elaka som komiska, tragiska, poetiska och ibland bara smutsiga, är det ingen som har så många Shakespeare-referenser som *Ödet och ursinnet*.

I *En midsommarnattsdröm* finns – precis

som i den här romanen – en pjäs i pjäsen. Det är den antika kärlekshistorien om Pyramus och Thisbe, en tragedi. Pyramus och Thisbe tvingas isär av en rivalitet mellan familjerna och planerar att mötas i hemlighet för att rymma tillsammans. När Thisbe anländer till mötesplatsen ser hon ett lejon vars mun är blodig efter ett ha dödat ett djur, och när hon flyr för att rädda sig själv tappar hon sin slöja. Med tydliga paralleller till Romeo och Julia, tror sedan Pyramus att det blodiga lejonet och slöjan betyder att hans älskade dödat, och väljer att spetsa sig själv på sitt svärd i stället för att leva vidare utan henne.

Thisbe sörjer Pyramus framför teaterkuliss, av Pierre Gauteroth, 1799.

Shakespeare inspirerades av de grekiska dramerna, och Groff inspirerades av Shakespeare. I *Ödet och ursinnet* liknas Lotto upprepade gånger vid ett lejon, och karaktären Ariel bär samma namn som en roll i *Stormen*. Namnet Ariel betyder just "Guds lejon".

Genomgående förekommer parenteser som inflikar någon form av sanningar i kontrast mot utsagorna om Lotto, vilka går att likna vid de antika pjäsernas sanningssjungande köror.

Ett genomgående tema i boken är trofast-

het och kärlek till den egna familjen, vilket ytterligare understryks genom den antika pjäsen *Antigone* som Lotto arbetar på. Till raden av kopplingar till grekisk mytologi måste också den Oidipuskonflikt som utvecklar sig nämnas, även om det inte går att avslöja mer här.

Romeo och Julia i Los Angeles, filmaffisch, 1996.

Slutligen kan vi konstatera att Lotto och Mathilde trätt in i kanonen av kärlekshistorier helt på egen hand, även om de påminner om många älskande före dem. Precis som Romeo och Julia är en reinkarnation av Pyramos och Thisbe har Lotto och Mathilde drag som påminner om alla kärlekspar vars för tidiga död gjort dem odödliga.

Tragedi är, som Lottos dramalärare säger, komedi. Det är bara en fråga om perspektiv.

I *Ödet och ursinnet* presenterar Groff de båda perspektiven ur dikotomin maskulinitet och femininitet. Genom romanen ser vi hur oförenliga dessa två krafter är, och samtidigt hur de inte kan existera utan varandra. En modern kommentar till äktenskapets villkor, precis som Shakespeares dramer var på hans tid, och antikens pjäser dessförinnan.